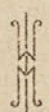

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za cejo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: O naši monarhiji. — Ljubljanska deželna bolnica in deželno gospodarstvo. — „Razkol med novostrujarji.“ — Dogodki na Ruskem. — Politični pregled. — Štajersko: Kam plovemo? Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Družbe z omejeno zavezo. — Doma in drugod. — Ljudska izobrazba: Srbi, Bolgari, Poljaki. — Poslano.

Podlistek: Žena in socializem. — Dunajska pisma.

O naši monarhiji.

Habsburška vladarska hiša je prišla do svojega cesarstva po stoletnih neizgovornostih. Vedni boji, notranji in zunanji, so jo ovirali pri svoji hišni politiki, in pestrost narodov ji ne dovoljuje, da bi stopila s svojim nemškimi duhom očitneje v ospredje. Ona je pač nemška po svojem duhu, jeziku in navadah, ali svojih političnih, nemško-nacionalnih idealov ne sme pokazati, vsaj javno ne. To potezo opazimo kot eno glavnih načel habsburškega cesarstva. Zato nosijo formalno odgovornost ministri za vsa ona dejanja, ki imajo na sebi očitni znak Slovanom neprijaznega duha. V državi, kjer tvorijo ogromno večino Slovani, se sodi in uči v nemškem jeziku, in vendar je očitno, če si niso znali zagotoviti avstrijski Nemci leta 1848. svoje uloge, o kateri pravijo, da jim jo predpisuje zgodovina, geografija, politika in trgovina, jim bo danes tiranija nad Slovani tembolj onemogočena.

V šestdesetih letih minolega stoletja je propagiral Napoleon III. narodno idejo, ki se je razširjala kakor hudournik. Zavrelo je v Evropi, posamezne panoge narodov so iskale medsebojnih stikov. Narodi so se zavedali svoje individualnosti — in avstrijski Nemci mislijo, da naj pozabimo ta nacionalizem mi? Tako malo torej verujejo neizgovornosti zgodovinskih posledic? Morda bi bilo res danes drugače, naše zavedanje bi morda ne našlo pravega odziva nacionalni ideji, ki jo je znal razširjati Louis Napoleon s

pravo gorečnostjo francoske propagande, da ni bil ravno tisti čas tako ugoden za nas in tako glasno spričevalo onemoglosti avstrijske nemške vlade. Prišlo je namreč leto 1859., ki je razkrilo sleparstva in goljuftje v najvišjih nemških avstrijskih vladnih krogih. General Eynatten in mnogo zastopnikov najodličnejših nemških visokih stanov je prišlo v ječo, finančni minister Bruck in bančni ravnatelj Robert sta se ustrelila. Zaznalo se je, da je vlada na skrivnem izdala celih 111 milijonov goldinarjev. Vstajali so Ogrji in cesar jim je popuščal, dovoljeval je madžarskim emigrantom, da se lahko vrnejo domov. Rešiti je hotel vlado pred razpadom Schmerling, hoteč zagotoviti avstrijskemu nemštvu vodilno besedo v naši državi. V tem ga je prekinil napad Rusije na Avstrijo.

In naš vladar ni podpisal v praškem miru dne 23. avgusta 1866. leta samo trideset milijonov goldinarjev vojne odškodnine, ampak privolil tudi v izstop Avstrije iz Nemške zveze. Na jugu je moral odstopiti vzlic zmagam pri Kustoci in Visu Benečijo.

Posledica teh katastrof je bila takozvana enakopravnost Avstrije z Ogrsko, izražena v besedi dualizem. S tem so menili doseči sledeče: razdeliti moč slovanstva. Zapadni del naj krote Nemci, vzhodnega Madžari.

S tem pa, da je izstopila Avstrija iz Nemške zveze in je morala prepustiti Napoleonu III. zadnjo italijansko pokrajino, je bila podana naši monarhiji tista meja, ki jo imamo še danes t. j. upliv nemštva in italijanstva se je moral zmanjšati. Zato se je dvigal Slovan vzlic obeh centrov, odkoder so mu narekovali zatiranje in zapostavljanje njegove narodnosti. Število Slovanov pa se je z okupacijo Bosne in Hercegovine pomnožilo še za poldrugi milijon glav.

V parlament je prihajalo vedno več slovanskih poslancev, vendar se ni vršilo pri tem

nič nenaravnega: v monarhiji prevladuje slovanski živelj, torej mora dobiti tudi on največ zastopnikov v zbornici.

To seveda nemštvo boli in pomisleki so se morali vzbuditi tudi nemški habsburški vladarski hiši. Pot avstrijskih Nemcev gre vedno niže in komaj leto dni je, kar je dejal kralju udani grof Tisza, bivši ministerski predsednik Ogrske v novoletnem nagovoru: „V tem kritičnem trenutku je treba Ogrski več moči in sile, kakor kdaj prej, da se ji posreči prestaviti težišče monarhije na Ogrsko, da pripade politično težišče vedno bolj madžarskemu narodu...“

Ne moremo znati, ali se je spominjal Tisza pri teh besedah princa Evgena ali kneza Kautitza, ki sta se vendar oba prizadevala prestaviti bazo habsburške države na Ogrsko ali pa je imel v mislih sanje Velikih Madžarov, ki govore o Budapešti kot pravem središču monarhije, odkoder je mogoče vladati ne samo kraljevino Češko, Moravsko, Šlezijo in Alpske pokrajine, ampak astrarovati tudi ves balkanski poluotok. —

Zgodovina pred nami in dogodki, ki se odigravajo pred našimi očmi, delajo torej razne misli. Vladarski hiši morda tudi skrbi. Gre se pa predvsem za vprašanje, kaj more slediti tej politični anarhiji, ki vlada danes v monarhiji. Pri tem naj opozarjamo na one štiri možnosti, ki jih je preciziral bivši državni posl. dr. Aleksander Peez: ali se ločita Avstrija in Ogrska mirnim potom kakor Norvegija in Švedija; ali stopi krona na madžarska tla in preloži sredo monarhije v Budapešto, kakor je bilo že nekaj časa pod Matijo Korvinom (1475—90); ali odgovori habsburška hiša vedno obširnejšim postulatoma Madžarov z oboroženo silo; ali pa se zveže krona z Nemci, Avstrija postane država narodov pod nemškim vodstvom, kakor je bila

Žena in socializem.

Spisal Avguštín Bebel.

(Konec uvoda.)

Pri teh tu kratko označenih stremljenjih pa moramo najprej opozoriti na dejstvo, da ne segajo nikjer preko mej današnjega družbenega reda. Nihče se ne vpraša, če sploh sledi dosegi teh namenov kaka temeljitejša izprememba občenega položaja žene. Ker poznajo oni samo meščanski t. j. kapitalistični družbeni red, zato se jim zdi rešeno to vprašanje s popolno meščansko enakopravnostjo žene z moškom. Ta njihov namen je v toliko res dosežen, v kolikor pripuščajo danes ženo k obrti ali k industriji. In kakor hočemo kasneje pokazati, povspešuje to ravno vladajoči razred iz zgolj sebičnih namenov. Vsega tega se mnogi ali ne zavedajo, ali pa varajo pri tem sami sebe. Ali s tem, da damo ženi priliko za vstop v vse obrtniške in industrialne panoge, ne dosežemo spričo obstoječih razmer nič drugega, kakor da postane konkurenčni boj za delavske moči vedno silnejši in ljutejši. Samoobsebi sledi, da padajo vsled tega zaslužki moške in ženske delavske moči.

Jasno je torej, da ne najdemo v tem prave rešitve ženskega vprašanja. Popolna meščanska enakopravnost žene pa ni samo končni cilj vseh tistih na današnji družbeni red se opirajočih moč, ki se kažejo prijaznim stremljenju ženstva; njo zagovarjajo in priporočajo tudi one meščanske žene, ki stoje sredi ženskega gibanja. Načelnih ali razrednih nasprotstev, kakor najdemo take med delavci in kapitalisti, ni med temi meščanski navdahnjenimi ženskimi in njim enakomislečimi moškimi krogi, vendar stoje s svojimi zahtevami i ti v nasprotju z ono veliko večino moč, ki so sovražni ženskemu gibanju bodisi vsled svoje ozkornosti in omejenosti, bodisi iz preproste samopašnosti ali iz strahu pred tekmečem, posebno še, če naj odpremo ženi pot k višjim studijam in ji pripomoremo tako do boljše plačanih služb.

Vzemimo slučaj, ki ni ravno nemogoč, da izvojujejo meščanske zastopnice ženskega gibanja popolno enakopravnost z moškom. Ali s tem niso odpravile niti sužnosti možitve neštehtih žen, niti prostitucije, niti dejstva, da ostane pretežna večina žen še nadalje gospodarski odvisnih od svojih koncev. Če dospe nekaj tisoč ali deset tisoč žen iz takozvanih boljših krogov

na višja mesta, kot zdravnice, kot višje uradnice ali pa jim je odprta pot znanosti in vede, je pač to lahko ogromni večini ženstva vseeno, kajti s tem se ni splošni položaj žene še prav nič izpremenil.

Ženski spol trpi po svoji celoti v dvojnem oziru: prvič pod socialno in družbeno odvisnostjo od moškega sveta, ki jo formalna ravnopravnost pred sodnijo in v pravicah sicer vblažuje, ali je ne odpravi; drugič pod gospodarsko neodvisnostjo. Ta zadene žensko v obče kakor ne manj delavsko ženo še posebej, enako moškemu proletarcu.

Žena je torej ne glede na svoje družbeno mesto tekom razvoja naše kulture po možu gospodovani, zatirani in tlačeni spol, zato je v interesu ženstva, da odpravi te razmere. Iz tega sledi, da se mora žena bojevati za izpremembo svojega stanja, v kolikor se doseže to z izpremembo zakonov in naprav v mejah današnje države in družbe. Dalje je popolno temeljna izprememba današnjega državnega in družbenega reda v najožji zvezi z interesom ogromne večine žensk, ker le s tem odstranimo nizkotni zaslužek, pod katerim ženski proletariat tako silno trpi in odpravimo družbeno robstvo žensk,

že nekaj časa pred letom 1867, vlada Madžarov se na Ogrskem omeji.

To so torej tiste štiri možnosti, ki jih smatra ustavoverni Peez kot edino rešitev monarhije. Zgraža se nad klerikalnim Taaffejem in nad kralovskim vseučilišnim profesorjem, kasnejšim finančnim ministrom Dunajevskim, ker sta Nemce „zatirala“ in propoveduje slogo med avstrijskimi Nemci, ker drugače ne pridejo do vodstva nad drugimi narodi v Avstriji.

Tudi ti klici Nemcev, ki se ponujajo državi, da bi prišli tako po njej do moči in vodilne uloge, ne kažejo posebne odkritosrčnosti v rešitvi avstrijskega vprašanja. Ne gre se jim za delo drug poleg drugega, ampak za besedo nad drugimi. K temu hočemo zapisati suho dejstvo, da živi v Avstriji komaj 36% Nemcev proti 57% Slovanov. —

Ali ne leži torej na dlani, da je edina rešitev naše monarhije v federaciji? Proč z Dunajem, proč s Pešto! Centralistični sistem je ubil naše javno življenje, iz velike politike nam je napravil malenkostni šovinizem; interesom vele-moči je žrtvoval na stotine milijonov, in danes je ta velemoč za silo skrpana hiša, ki se podre ob najmanjšem sunku.

Vodstva Nemcev nočemo in ne potrebujemo. Nemški jezik nam je bil govor krvnika, ki nas je teptal in ki nam tepta naše narodne pravice še danes. Mi nismo nasprotniki državni zvezi, nasprotniki pa smo prav tako Dunaju, kakor Pešti. Če noče zidati Habsburžan svojega doma na pesek, ne more paktirati samo z Nemci, paktirati mora z vsemi avstrijskimi in ogrskimi narodi in to s tem, da nam zagotovi popolno neodvisnost.

To so zgodovinska dejstva, ki postanejo neizogibna. Zato je treba pokazati našemu narodu moč in pomen tega trenutka, če nočemo, da nas iznenadijo veliki dogodki in nas dobe nepripravljene, kakor je dobilo leto 1848. — Nemce. I. Š.

Ljubljanska deželna bolnica — in deželno gospodarstvo.

Stara ljubljanska deželna bolnica na Dunajski cesti je bila vzpričo svojih zastarelih naprav in vodstva prava karikatura modernega zavoda. Moderno zidana sedanja stavba v paviljanskem sistemu je opravičeno navdajala javnost s prijetno nado, da izgine s starim zidovjem tudi stari birokratični sistem, po katerem je dežela upravljala bolnico. Naša deželna bolnica ne sme biti zavod, v katerem se ljudem mehanično režejo ranjeni udje, krpajo rane in postiljajo jetičnim postelje. Baš deželna bolnica kranjska v Ljubljani mora biti v vsakem oziru vzoren zavod, v katerem se goji praktična znanost v pravem pomenu besede, zavod, na koji s ponosom lahko kažemo, da smo v dogledni dobi sposobni vzdrževati zavode, kjer ima znanost svojo zaščito. Saj vendar zahtevamo vse-

izvirajoče iz naših lastninskih in pridobninskih razmer.

Pretežna večina žen ženskega gibanja meščanskih krogov ne pojmi potrebe take korenite preosnove. Njih mesto v naši družbi jim daje precej prednosti in zato se jim zdi vedno obširnejše gibanje žensk-delavk nekaj nevarnega ali vsaj nekaj mrzkega, proti čemur je treba celo nastopiti, če ne zadostuje golo preziranje. Ona razredna nasprotstva, ki ločijo delavstvo od kapitalistov in ki stopajo vedno očitneje v ospredje, opazamo tudi med ženskim gibanjem, in naj jih kažejo posamezni prizadeti s tem, kar počenjajo, ali s tem, po čemur streme.

Dasi zasledimo tudi med članicami ženskega gibanja taka nasprotstva, vendar imajo one dosti več skupnosti, kakor njih moški tovariši. Če tudi stopajo ločene druga od druge, vendar jih vodi skupnost boja tam, kjer se gre za ravnopravnost žene z možem z ozirom na današnji red. Torej pred vsem za zahtevo, da odpremo ženi pot do vseh služb in mest, katerim odgovarjajo njene moči in zmožnosti. Dalje za popolno civilnopravno in politično enakost z možem. Vse to so razna in zelo obširna vprašanja, kakor se kmalu prepričamo. Poleg tega

učilišče, če tudi početkom brez medicinske fakultete. —

Nade so se le deloma izpolnile in to po krivdi ozkosrčnega, naravnost neodpustljivega malouvaževanja napredka bolnice s strani deželnega odbora. Resnica je, da je ugled bolnice na visoki stopinji, in da je malo provincijalnih bolnic, ki bi naravnost slovele po tako izbornih zdravniških močeh, kakoršne ima ljubljanska bolnica, v kateri iščejo pomoči vsi sloji prebivalstva brez izjeme; poudarjamo posebej kirurški oddelek, istotako očesni oddelek, ne da bi s tem hoteli odrekati drugim oddelkom sposobnega vodstva.

Vspričo temu dejstvu bi dežela ne smela uveljavljati onega nesmiselnega abderitskega „Sparsystema“. Pritožbe zdravnikov v bolnici so v tem oziru javnosti splošno znane, in le čudimo se, da ne najdejo primerne odmeva na kompetentnih mestih. Za vsak nov aparat, ki postane modernemu zdravniku neobhodno potreben, treba je prave križevke poti, predno se prijavi zahtevajočemu primariju deželnozborški odlok — da je po mnenju deželnega odbora še vedno dobra stara metoda. Sramota je, da mora zdravnik v bolnici uporabljati Röntgenov aparat — privatno last.

Mesto prosekotorja! Dasi imamo v novejšem času izborno kvalifikovanega moža, čilih moči, ki je kot prosekotor izven Kranjske zapustil dobro dotirano mesto, meneč, da more koristiti s svojim znanjem doma, se dela dotaciji oziroma ustanovitvi mesta prosekotorja naravnost neverjetne težkoče.

Mala naročila, ki se sproti izvršujejo radi „kontrole“, ki vsebuje vse mogoče podpise in stampilje, stanejo drag denar, a deželni odbor meni, da s tem prihrani, če večkrat za „majhen“ denar nakupuje. In vendar se dá denar drugje prihraniti! Dežela plačuje horendne svote za bolnike, ki leže v izvenkranjskih bolnicah. Marsikateri teh bolnic je vsak Kranjec dobrodošel. Dežela dobro plača za vsaki dan in slaboobiskane bolnice obdržavajo kranjske bolnike, dokler se slednjim zljubi ondi ostati; ali te bolnice imajo naravnost interes na tem, da ostajajo bolniki čim dalje časa v njih zavodu. Tu je potrebna kontrola. Naj nastavi dežela uradnika zdravnika, zaupnika, ki bi imel nalog nadzirati to „predolgo“ zdravljenje v tujih bolnicah. Po izreku zdravnikov, ki imajo vpogled v zadevne razmere, prihranila bi dežela s to kontrolo tisočake in tisočake. Mesto da plačuje dežela oz. prizadete občine tujim bolnicam neprimerne svote, nakloni naj se raje ta denar po kateremkoli si že bodi potu ljubljanski bolnici.

Tudi ustanovitev novih asistentskih mest ali vsaj stanu primernejša plača sekundarijev je nujno potrebna. Kje denar? Bolniki, katerih je vedno veliko, morajo čakati, predno pridejo „na vrsto“ operacije ali ordinacije, ker zdravniki, kakor kirurgi, tudi pri največjem naporu ne morejo sproti postreči vsem bolnikom. To ča-

pa je treba stopati ženi-delavki ramo ob rami z moškim proletariatom v borbi za one naprave in naredbe, ki jo varujejo telesnim in npravnim izpridenjem in ji zagotavljajo varovanje onih svojstev, ki jih je treba porodnici in vzgojiteljici otrok. Kakor pa je že omenjeno, se ima boriti proletarka skupno s svojim moškim stanovskim tovarišem tudi za temeljno izpremembo današnje družbe, ker le s tem dosežeta res oba spola svojo gospodarsko in duševno neodvisnost drug od drugega in privedeta razmere tako daleč, da niso kulturne pridobitve več last samo posameznikov.

Ne gre se torej samo za to, da izvojujemo ženi popolno enakopravnost z možem na temelju današnje družbe, kar smatrajo meščanske emancipiranke za svoj končni cilj, ampak gre se za to, da zdrobimo vse ovire in zapreke, ki nas delajo medsebojno odvisne: človek od človeka, spol od spola. Taka rešitev ženskega vprašanja se popolnoma strne z rešitvijo splošnega socialnega vprašanja. Kdor se bojuje torej za rešitev ženskega vprašanja v svojem popolnem obsegu, ta mora stopati ramo ob rami z onimi, ki so zapisali na svoj prapor rešitev današnjega socialnega vprašanja kot kulturno pitanje vsega

kanje pa stane deželo ali dotične občine ali posameznika denar! Mesto da izgine ta denar v roke raznim kupcem ali usmiljenim sestram itd., bi ga deželni odbor recimo s primernim povišanjem itak nizkih dnevnic uporabil za gorajšni namen. O „dobrih“ kupčijah, katere so delali trgovci z bolničnim upraviteljstvom vsled okornosti slednjega, danes ne govorimo.

Ti in razni nedostatki kriče po reformi! Le interes in ugled zavoda, v katerem delujejo izborne zdravniške moči, nam je narekoval te besede; neodpustna bi bila dosedanja malenkostna brezbržnost deželnega odbora — v katerem sedijo člani „napredne stranke“. Na čelo upraviteljstva bolnice spada pred vsem mlada sposobna moč. (Mesto ravnateljstva dá se združiti s funkcijo prosekotorja, kar bi bilo ravno sedaj na mestu.) S fatalističnim principom, kojega čujemo včasih s strani sicer spoštovanega moža: „saj je vse eno“, ne pridemo do napredka. S podrobnostmi, ki označujejo sedanje vodstvo kot nesposobno, služimo prihodnjič, na kar že sedaj opozarjamo javnost. Opaz.

„Razkol med novostrujarji.“

Pod tem naslovom prinaša zadnja številka v Splitu izhajajoče Slobode, ki jo ureja in izdaja dr. Jos. Smolaka, vodja hrvatske demokratske stranke v Dalmaciji, daljše poročilo s Slovenskega pod naslovom: Razkol med novostrujarji.

Ali Slobodin slovenski poročevalec je sila slabo informiran o naših razmerah, tako da mnoge njegove trditve niti približno resnici ne odgovarjajo. On piše:

„V zadnjih letih je med svobodomiselnim naraščanjem dokaj elementov, ki niso več zadovoljni z narodno-napredno stranko, kateri očitajo, da je preneodločna in premalo delavna in da je tudi njena taktika čisto nepravilna in nepačna. V koliko so ta očitavanja utemeljena, ne maramo raziskavati, mislimo pa, da ima mladina včasih prehitro pri rokah uničevalno kritiko in obsodbo. Iz teh nezadovoljnih elementov se je lani kristalizovalo društvo, ki nosi ponosno ime „Akademija“ in čegar namen je v prvi vrsti izobraževati narod. V to društvo so vstopili radikali, teoretični socijalisti, masarykoveci, nacionalisti, sploh najrazličnejše struje, ki zastopajo razne diametralno si nasprotujoče politične tendence. Na čelu tega društva stoji dr. V. Ravnihar, mož brez določne politične barve, njega spiritus movens je pa socialističko navdahnjeni masarykovec A. Dermota. V „Akademiji“ je do letos vsaj na zunaj vladala popolna sloga. Ko so se pa zaupniki „Akademije“ o božičnih praznikih zbrali v hotelu „Union“ v Ljubljani na tajni sestanek, da se posvetujejo, kako stališče naj zavzamejo napram reviziji narodno-naprednega programa, je prišlo med člani „Akademije“ do očitnega razpora. Ena struja se je postavila na docela indiferentno stališče, druga, na čelu ji Dermota, je zahtevala, naj se pristasi „Akademije“ pridružijo socijalnim demokratom, tretja struja je pa zlasti naglašala nacionalni moment in potrebo ekstremno nacionalne politike. Nasprotstva med posameznimi strujami

človeštva. In to so socialisti, to je socialna demokracija.

Izmed vseh obstoječih strank je socialno-demokratska edina, ki nima popolne ravnopravnosti žene z možem in borbo za njeno duševno in telesno oprostitev iz agitatoričnih vzrokov v svojem programu, ampak iz načelnih, kot nekaj neizogibnega. Zaman bi si prizadevali storiti človeštvo svobodno, dokler nismo dosegli socialne neodvisnosti in socialne enakopravnosti obeh spolov.

Do sem so morda vsi socialisti z nami edini. Zlagajo se z našimi osnovnimi nazori, ali tega ne moremo trditi o načinu, kakor si mislimo mi dosežen svoj končni cilj t. j. o vprašanju, kako in na kakšen način uresničimo ono neodvisnost in enakopravnost med posameznimi člani naše družbe — torej tudi med ženo in možem — za katero vedno težimo.

Kakor hitro zapustimo dejanske razmere in pričnemo govoriti o tem, kar zakriva bodočnost, igra seveda spekulacija veliko ulogo. Naša mnenja se razlikujejo in prepirajo o tem, kaj je več ali manj gotovo, kar je govorjenega v tej knjigi v tem oziru, je smatrati vse kot do-

so bila tolika, da jih ni bilo več moči poravnati, kar spričuje dejstvo, da je iz „Akademije“ izstopil dr. Robida, eden najagilnejših in najdelavnejših njenih članov. Razkol v „Akademiji“ je imel to posledico, da se v Kamniku izhajajoči „Naš List“, ki je svoječasno še strastneje pisal proti reški resoluciji, kakor klerikalni „Slovenec“, ni proglasil za oficijelno glasilo novostrujarjev in da tudi ne bo izhajal dvakrat na teden, kakor je bilo sprva projektovano“.

Kaj naj porečemo k temu? Ali naj konstatiramo, da je neresnica, da so se zbrali zapupniki „Akademije“ o božiču vsled tega, ker so se hoteli domeniti, kako stališče naj zavzema napram reviziji narodno-naprednega programa; naj konstatiramo, da o kakem razkolu v Akademiji že zaradi tega ne more biti nobenega govora, ker prizna poročevalec tudi sam, da je Akademija konglomerat različnih struj; ali naj povemo, da sploh res ni, da je izstopil dr. Robida iz Akademije; naj konstatiramo, da je neresnično, da „Naš List“ zaradi razpora v Akademiji ne izhaja po dvakrat na teden; da je projektovano dvakratno izdajanje Našega Lista in se pripravlja vse v ta namen po osebah, ki niti v Akademiji niso?

Vsled tega je razvidno, da ni imel pisatelj dotičnih vrst nobenih drugih podatkov na razpolago, kakor gole kombinacije. Ali iz vsega poročila pronica nekaj družega: onemoglost napram Našemu Listu. Te občutke bi si neznani pisatelj res lahko prihranil. V dalmatinskih krogih se hoče denuncirati Naš List s tem, češ da je pisal še strastneje proti reški resoluciji kakor klerikalni Slovenec. Ne glede nato, da se je pečal izmed vseh slovenskih listov intenzivneje z reško resolucijo samo Naš List, bi moral poročevalec, ki hoče govoriti pred tujo publiko o naših zadevah, vsaj povedati, zakaj je pisal Naš List proti reški resoluciji. Namen celega poročila je torej tako prozoren, da si brez truda lahko poiščemo, v kateri vrsti stoji njega avtor. In to nam zadostuje.

Da ne zadenejo ta očitanja dr. Smodlako, je pa naravno. Njegova stranka je tako oddaljena od naše liberalne, da bi mogel podtikati Slobodi kake postranske namene le tak, kdor ne pozna naše liberalne ali pa hrvatske demokratske stranke v Dalmaciji. Nadalje nam je tudi iz lastne skušnje znano, da ne more biti uredništvo nikdar dovolj previdno pri svojih dopisnikih...

Dogodki na Ruskem.

Smrtne kazni.

Ruski listi prinašajo vsak dan poročila o novih usmrtitvah na smrt obsojenih političnih hudodelcev.

Obletnica revolucije.

Prošli ponedeljek je minulo leto dni, odkar je stopala procesija tisočerih pod Gapónovim vodstvom proti carskemu dvorcu, prosit ustave. Car jim je dal odgovoriti s puškami. Od tega

cela osebno mnenje pisatelja in so naperjati tozadrevni napadi na njegovo osebo; on sam nosi odgovornost za te svoje trditve.

Vsaka poštena in stvarna polemika nam je dobro došla; napade pa, ki izvirajo iz napačnega podtikanja ali ki zaobračajo navlašč vsebino knjige, hočemo mirno prezreti. Drugače smo namenjeni govoriti v sledečem o vseh posledicah, tudi o najskrajnejših konsekvencah, ki jih zahtevajo in ki slede iz preiskavanja dejanskih odnošajev. Če hočemo spoznati resnico, je prvi pogoj, da se otresemo predsodkov in govorimo brezozirno o vsem, kar je in kar mora biti. Le tem potom dospemo do cilja.

(Prih.: žena v preteklosti.)

Dunajska pisma.

II.

Ruski beguni na Dunaju. — Slovo mladega revolucionarja. — Izprehod mojega znanca. — Na občnem zboru Straže. — Godba na dvorišču. — Dvoje usmiljenk.

Na Dunaju mrgoli v zadnjem času ruskih begunov. Zvedavo hodijo po cestah, stoje pri vsaki izložbi. Cela rodbina. Oče, mati, hčere, sinovi. Poslednji navadno v uniformah ruskih

dne pa se je izcimila v Rusiji prava revolucija. Delavci in izobraženci so stopali zedinjeni v boju proti absolutizmu. Izšel je carjev manifest, vlado je prevzel Vite. Vendar nemiri še niso polegli, upi in nade, ki jih je stavila Evropa v Viteja, so bile prevelike. Maksim Gorjkij sam kliče v boj proti Viteju. Mnogi krogi so pričakovali zato ponovnih nemirov na obletnico Gapónovega dne, vendar je bil dan miren. Počivalo je samo delo v tovarnah in podobnih podjetjih. Ali pa je ta mir samo navidezen?

Aretirana kneginja.

V Petrogradu je aretirala policija petindvajsetletno kneginjo P. N. Kozlovsko, ker je bila v zvezi z revolucionarji. V njenem stanovanju so dobili nekaj orožja in sedem bomb. Mlada kneginja se je policiji s silo upirala, tako da je bila celo z bajonetom ranjena.

Zatiranje časopisov.

Ruska vlada hoče uničiti protiabsolutistično časopisje s tem, da zapira njih urednike, ali pa zapleni komaj izišle številke. Skoro vsi uredniki socialističnih, socialno-revolucionarnih, demokratskih in socialno-demokratskih listov so obtoženi zaradi prestopkov tiskovnega zakona.

Atentat na carja?

Nekateri nemški listi trdijo, da sta hotela izvršiti na carja napad dva v samostanski oblečena člana socialno-revolucionarnega komiteja. Prodrati sta hotela kordon, ki je bil napravljen okrog kraja, kjer je blagoslavljal car — kakor se godi vsako leto — vodo. Pri njiju je dobila policija več ostro nabrušenih bodal.

Ogrska.

(Fejervari na Dunaju.) Ako ne varajo znamenja, se bo naposled vendarle nekaj odločilo glede ogrske krize. Fejervari je bil v zadnjem času ponovno na Dunaju pri cesarju, zadnji torek je trpela njegova avdijenca pri cesarju cele dve uri. Na vladarjevo željo je ostal Fejervari še nadalje na Dunaju, da je lahko kroni vsak hip na razpolago.

Bosna-Hercegovina.

(Odvzeti poštni debit.) Tiskovinam, ki so bosanski vladi neljube, zapre pot v deželo s tem, da jim vzame poštni debit. Taka usoda je doletela v Belgradu izhajajočo Politiko in v slavonskem mestu Rumi izišli koledar Rad (Delo.)

(Hrvatski klub.) V Sarajevu so si ustanovili ondodni hrvatski krogi svoj klub. Slovesna otvoritev kluba je to nedeljo ob osmih zvečer.

(Bosansko učiteljstvo.) Učitelji iz Bosne in Hercegovine imajo jutri na nedeljo, dne 28. t. m. v Sarajevu svoj redni mesečni sestanek, na katerem razpravlja učitelj P. Šarjanović o osnutku ljudsko-šolskega načrta za Bosno in Hercegovino.

(Trebević.) Sarajevsko pevsko društvo Trebević uprizori na nedeljo 4. februarja velik

študentov. Nekateri večji se ozirajo tudi za dekleti. In pri tem so tako okorni in nerodni! Premožnejši oče si najame za rodbino vodnika po mestu. Posečajo muzeje, ogledujejo si umetniške galerije itd. Neka svečanost jim leži na obrazu. Strme in tiho stopajo ob dolgih zbirkah. Le atjéc si dovoljuje kako opazko in še ta ni dostikrat posebno duhovita.

V zbirkki akademije upodobljajočih umetnosti si ogleduje taka ruska ubegla družina odlive iz mavca. Sredi dvorane stoji mramornati doprsni kip našega vladarja. Nemo upirajo vanj svoje oči. Prileten mož bi rad pokazal svoji rodbini, da se razume malo več na umetnost. In odtod vprašanje: „Ali je ta glava original?...“

*

Na večer istega dne potrka nekdo na moje duri. Kratko, a zato krepko. Mlad ruski študent je, ki je prišel komaj pred mesecem iz Moskve na Dunaj. Eden izmed plemena Gruzinov v Kavkazu.

Kakor navadno, me pozdavi tudi danes.

„Zdravstvujte, tovariš!“

Seznanil sem se z njim neko nedeljo popoldne v nemškem ljudskem gledališču. Igrali

koncert s plesom. Poleg drugih točk obširnega vsporeda naj omenjamo le P. Hug. Sattnerjevo skladbo za moški zbor „Pogled v nedolžno oko“.

(Draginjska anketa.) Velika draginja živil je dala sarajevskim krogom povod k draginjski anketi, ki jo je sklical župan Kulović. Na sarajevskem trgu primanjkuje mesa, mleka in sočivja. Vsa živina gre v Trst; zlasti v mesecih avgust, september in oktober je izvoz zelo velik. Mnogo krivde na pomanjkanju in iz tega sledeče občne draginje živil je v primanjkanju cest in pretirano visokih železničnih tarifih. Na sestanku so tudi predvsem povdarjali, da je treba kmeta poučiti, kako naj opravlja zemljo in živino. Nekdaj ni imel bosanski kmet niti pojma o gojitvi repe — danes mu je pravi blagoslov. Tako naj se dela naprej, in uspeh je zagotovljen. Zaradi pritožb o mleku so nekateri pozivljali mestno upravo, naj odpre v tržnici mlekarno, ki bo jemala mleko od kmetov pod strogim nadzorstvom. Eden je priporočal, naj skrbi občina za uvoz rib, češ da se je že l. 1904. prodalo na sarajevskem trgu glasom uradnih zapiskov za 63.668 kg ribjega mesa t. j. za šest vagonov. Občina je sprejela vse te nasvete na znanje. Anketa, ki je trpela cele tri ure, je sklenila, da se po potrebi večkrat snide.

(Bosanski židje.) Židje v Bosni so si ustanovili že več svojih društev. Sarajevsko „samoobrazovalno društvo za židovsko mladino“ prireja celo svoj šahov turnir.

Hrvatska.

(Roda-Roda.) Zagrebška kraljeva vlada je dovolila nadporočniku v. p. R. Aleksandru Rodi, da se sme pisati odslej Roda Roda. To je bilo doslej le njegovo pisateljsko ime. Roda Roda je neizmerno plodovit pisatelj, sotrudnik mnogih nemških časopisov.

(Novi orient-ekspres.) Vprašanje o novi zvezi Pariza preko Italije, Kranjske in Hrvatske z Balkanom je našlo živ odziv v francoskih krogih. Zagrebški trgovski in obrtniški zbornici je došla sledeča izjava: Minarstvo javnih radnja (delov) v Parizu čestita srdačno komori (zbornici) što je poprimila inicijativu u predmetu, koji može imati najsretnije konsekvencije za promet medju ovim velikim državama, koje su vazda (vedno) stojale v prijateljskim odnošajima. Franceska trgovačka komora u Ženevi zahvaljuje svojoj posestrimi toplo na dragocenoj podpori, koju je pružila (ponudila) ženevskoj komori time što zagovara provedbe izravne sveze medju Parizom, Ženevom i Milanom preko „Fancille“, a ujedno i izrazuje želju, da naskoro dodje do provedbe nova certa Orient-Ekspress.

Bukovina.

(Gibanje uradnikov.) Bukovinski uradniki so pričeli z akcijo zaradi draginjskih doklad. Pri tem so napadali tudi nekatere svoje poslance. Hud boj za izboljšanje svojega stanu vodijo tudi

so Gorjkega „Na dnjé“, pravo karikaturu te igre, brez razumevanja, brez čuta za idejo.

„Zadnjikrat me vidite danes! Obilo sreče Vam želim...“ je prišel. Nemirno je stal pred menoj, oči živahne kakor plameni, v lice blede, ustnice napete, spodnja mu je včasih nemirno zatrepetala.

„Zadnjikrat! Zadnjikrat!“ je ponavljal. In potem je pravil, da je njegova misija končana in da se vrača zopet domov. Govoril je o zadnjih pobojih v Moskvi, o Viteju, o carju, o ruskih begunih in revolucionarjih na Dunaju, v švicarski Ženevi, v Parizu in Londonu. Pri tem je hodil sem in tja po sobi in živahno gestikuliral z rokami. Nato se nasloni na pisalno mizo in nalahko sklonjen z gorenjim delom telesa proti meni me praša, tiho in počasi izgovarjajoč zlog za zlogom: „Kaj menite, čemu grem zopet nazaj?“

Slutil sem, kaj mi hoče povedati in zato sem molčal. Njemu so postale oči mokre, trenil je parkrat s trepalnicami, mirno se približal in položil desnico meni na rame.

„Vi veste“, je dejal.

— — — — —

bukovinski ljudsko-šolski učitelji. Njih plača je uprav beraška.

(Gibanje židov.) Med židi se razširja živahna agitacija zaradi volilne reforme. Zahtevajo posebne židovske kurije. Minule dni so imeli velike volilne shode v Sačavi, Solki, Černovicah itd.

(Draginja.) Poskočile so zlasti cene moke. Dočim je veljala pšenična moka l. 1903. K 24.—, je veljala leto kasneje že K 27.33. V istem času je znašala cena za isto moko na Dunaju komaj K 20.45, v Pragi K 21.60. Poskočile so tudi cene ržene moke od K 23.— na 26.—.

Češka.

(Nemci v Plznu.) Napredovanje Čehov v Plznu dela ondodnim nemškimi krogom velike skrbi, zato so si ustanovili posebni nemški narodni svet, katerega predsednik je dr. Harniš, tajnik Travníček... Plzen ima 22-nemških naprednjaških društev.

(Berta Suttner v Pragi.) Znana Berta Suttner, boriteljica za občno mirovno idejo, odlikovana pred nedolгим z Nobelovo ustanovo, je predavala dne 25. t. m. v praškem nemškem uradniškem društvu „o Ameriki in njeni akciji za mirovno idejo“, 31. t. m. pa predava „o zadnjih dogodkih in organizaciji mednarodnega prava.“

Moravska.

(Manifest na narod.) Deželnozborski poslanci vseh treh strank so izdali na češki narod Moravske poseben manifest, v katerem ga opozarjajo na historični pomen dejstva, da prehaja deželna uprava v češke roke; ga spominjajo na pogajanja, ki sicer res ne ustrezajo še vsem zahtevam češkega naroda, ali vendar je z njimi že mnogo doseženega in končno opominja manifest, da je v edinosti in slogi ljudstva njegova moč. „Ve svornosti lidu — síla náreda!“ Manifest je podpisalo 36 čeških poslancev iz Moravske in kot voditelji vseh treh strank: dr. Stransky, dr. Žáček in dr. Hruban.

(Odgodeno zasedanje.) Moravski deželni zbor je sprejel proračun, novi poslovnik, za katerega so glasovali vsi poslanci razen nemške levice in je dovolil doklade v isti višini, kakor so bile prej, nato je bil konec tej kratki sezi.

Galicija.

(Maloruski kmet.) Med maloruskimi kmeti je opaziti močno gibanje povzročeno po radikalnih elementih. Kakor trde Malorusom neprijazni krogi, naj se zbirajo ti potom osebnih povabil na velike shode (mitinge), kjer rujejo proti poljski in židovski narodnosti. Gazeta Lvovska trdi, da so razmere zlasti v Nadvornu zelo napete, kamor je poslala vlada stotnijo pehote.

(Petrolejski studenci v Harklovi.) V Berlinu se je osnovala večja nemško-gališka petrolejska družba z osnovnim kapitalom 1.500.000 mark, da pokupi petrolejske

vrelce v Harklovi. Nemci že vedo, kje se obeta dobiček.

Vatikan.

(Papeževa politika.) Vatikan in kraljeve italijanske oblasti so si bili vedno najhujši nasprotniki in o kakem medsebojnem zbližanju ni bilo govora. S tem pa da je propadel pri papeževi volitvi klasični poosebljenec politike rimske kurije, kardinal Rampola in je zasedel vatinski prestol Pij X., so se začele izpreminjati tudi razmere med papeževim Vatikanom in kraljevim Kvirinalom. Medsebojni odnošaji so danes prijaznejši kot kdaj prej, treba je storiti samo še zadnji odločilni korak. Temu pa silno nasprotuje rimska kurija, ki je zelo nezadovoljna s svojim glavarjem.

(Razmere s Francijo.) Zveze s Francijo in Vatikanom so popolnoma prekinjene.

Francija.

(Zavarovanje v starosti.) Zakon takega, za delavski stan tako važnega zborovanja, je na dnevnem redu francoske poslanske zbornice.

(Koncil škofov.) Jugofrancoski škofje so se sešli na sestanek, v katerem naj so pripravljali vse potrebno za koncil vseh škofov in nadškofov Francije, na katerem bi označili svoje stališče napram zakonu ločitve cerkve od države.

(Zaradi odpiranja tabernakljev.) V zadevi popisovanja cerkvenega premoženja je oznanil finančni minister v zbornici, da ni namen vlade, žaliti pri tem čute katoličanov. Uradnikom podana navodila izključujejo vsako onečaščenje cerkve. Vsled te ministrove izjave je umaknil Grosjean (Grosžan) napovedano interpelacijo.

Nemčija.

(Rdeča nedelja.) Tako imenujejo nemški časopisi pretečeno nedeljo po mnogoštevilnih shodih, ki jih je priredila nemška socialna demokracija v Berlinu in po drugih mestih. Vseh shodov je bilo gotovo nad sto. Socialni demokraciji neprijazni listi so pisali sicer že tedne naprej o velikih grozodejstvih in demonstracijah pred dvorom nemškega cesarja, ki naj jih namerava strankino vodstvo, vendar ni bil mir nikjer kršen. Nemška vlada je poklicala na noge vso policijo, mnogo konjenikov, topničarjev in pehote, ali vse te naprave so bile nepotrebne, ker so se vedli delavci, ki jih je bilo na tisoče, vzorno. Na shodih so izrazili udeležniki simpatije boritljem za rusko svobodo in protestirali proti krivičnemu volilnemu redu za pruski deželni zbor.

(Učiteljsko vprašanje.) Šolska komisija državnega zbora se je bavila te dni z učiteljskim vprašanjem. Konservativci so predlagali, da naj se zviša plača samo petindvajsetim učiteljem v vsaki občini, drugi naj prejemajo še naprej tisto plačo, ki jo imajo danes. Naprednejši konservativci so bili za zvišanje vsake učiteljske plače za 300 mark. Komisija je sicer

„Vam manjka vere, tiste velike vere v nezogibnost tega, kar delamo!“

*

Moj znanec se je izprehajal po Dunaju. Stopal je po zapuščenih ulicah židovskega dela mesta, in brez opravila, kakor je bil, se ga je polasčal dolgčas. Lene misli so mu šle po glavi, obstal je na oglu ceste, gledal nekaj časa okoli sebe in šel zopet naprej. Tla so bila vlažna in zato mu je polzelo pod nogami. Šel je mimo izložbe židovskega zlatarja. Napis v oknu mu je kazal, da se nahaja med razstavljenimi „briljanti“ tudi nekaj pravih žlahtnih kamnov. Kdor plača dve kroni, si lahko poljubno izbere okras, ki mu ugaja, in če zna ločiti pravi demant od ponarejenega, dobi kamen, ki ima morda stokrat večjo vrednost.

K izložbi je prišla tudi bogato opravljena gospa. In slučaj je hotel, da se oba istočasno naveličata stati pred oknom in gresta naprej. Šla sta skoro drug ob drugem. In tedaj pride mojemu znancu čudna misel v glavo: ogovori tujo ženo.

Dovolila mu je, da jo spremi. In šla sta dalje in govorila o slabem vremenu.

po daljši debati pripoznala, da so učitelji potrebni povišanja plač, vendar ni prišla do pozitivnih sklepov, pač pa je grajala vladne oblasti ki nočejo potrditi sklepov občin, ki so bile same pripravljene iz svojih sredstev zboljšati učiteljem plačo. — Kakor povsodi, tako je opaziti tudi v Nemčiji veliko pomanjkanje učiteljstva. Temu so krive deloma slabe materialne razmere vsakogar, ki se posveti temu stanu, deloma nezadostno število učiteljskih. Samo v Jeni bi dobili radi pet učiteljev, a se nihče ne oglasi.

Anglija.

(Volitve.) Volilna borba v Angliji pri naša liberalnim krogom vedno nove zmage. Dozdaj je izvoljenih 278 liberalcev, 36 poslancev raznih strank, 117 unionistov in 79 nacionalcev. Prihodnji teden so že volitve končane in tedaj izpregovorimo o njih obširneje.

Turčija.

(Velik strah.) Oblasti v Salonikih so v velikem strahu, ker naj se nekaj pripravlja. Vsled te razburjenosti turških krogov so na dnevnem redu hišne preiskave in aretacije. Med političnimi kaznjenci vlada velika vznemirjenost, ker ne rešijo oblasti njih zadev, ampak jih tirajo iz ene ječe v drugo.

Kitajska.

(Največja luka na svetu.) Ob izlivu kitajskega veletoka Kanton leži velika luka Honkong, ki je od leta 1842. sem v angleških rokah in velja za svobodno pristanišče. Iznenaditi pa nas mora, da je prekosila ta luka po svojem prometu vsa do sedaj največja svetovna pristanišča. Iz statistike 1903. (l. 1904. in 1905. zaradi rusko-japonske vojne ne moreti priti v poštev) je razvidno, da je znašal promet v Marseju 10.3, v Genui 11.5, v Rotterdamu 15.2, v Njujorku 17.8, v Antverpeni 18.2, v Hamburgu 18.4, v Londonu 19.6 milijonov ton, v Honkongu pa celo 22 milijonov ton. Glavni delež na tem ima seve Anglija, za njo slede: Nemčija, Japonska, Francija, Norvegija, Kitaj, Amerika.

(Nemška kolonija.) Nemčija je dobila po pogodbi Kiauču z okolico, kjer je ustanovila svojo kolonijo. Osem let je stara naselbina in dasi šteje komaj okrog tisoč Nemcev (med temi 260 žensk, od teh neomženih 31), vendar izhajata za lokalne potrebe kar dva nemška lista in dva kitajska. Enega slednjih pišejo ondodni misionarji. Naselbina pa ima poleg tega še devet eksportnih tvrdk in 19 nadrobnih prodajaln, ki so vse v nemških rokah. Skupno 71 trgovskih nastavlencev.

Družbe z omejeno zavezo.

(Gesellschaften mit beschränkter Haftung.)

Predaval g. dr. Vladimir Ravnihar, član „Akademije“, dne 20. t. m. v Ljubljani.

Naš trgovski zakon od 17. grudnia 1862 pozna razne združitve v trgovske namene. Imamo

„Hvala, gospod! Zdaj ne morete več z menoj. Blizu doma sem in znala bi imeti neprilike.“

„Gospa, morda Vam dovoli slučaj, da se kdaj snideva?“

„Kaj imava od tega, mladi gospod?“

„No... razgovarjava se!“

„Da bi se samo pogovarjala, sem veliko preegostična, presebična.“ —

Pravil nam je to naš znanec v večjem vselem krogu, smejala se mu je družba in eden pričujočih ga celo vpraša: „Te li ni nič sram?“ In moj znanec: „O, prijatelj, čudni so pojmi o časti v tvojem sreč.“

Kako se res včasih ne obnašamo, ker mislimo, da bi bilo drugače proti naši časti!

*

Slovenska krščanska socialna zveza je prenesla svoj delokrog tudi semkaj. Ustanovila je za slovenske delavce na Dunaju posebno društvo Straža, v katerem goji petje, tamburanje, gledališke predstave, skratka: družabnost. S tem pa si seveda širi število svojih političnih pristašev.

Pretečeno nedeljo je imelo to društvo svoj občni zbor s prosto zabavo. Volili so nov odbor,

„O, Vi ne poznate položaja. Vi ne dobivate pisem iz Rusije. Ne, ni zmagal absolutizem — ljudstvo bo še govorilo“, mi je goreče ugovarjal mladi Rus. „Za dvaindvajseti janvár, za obletnico krvavih pobojev Gapónove procesije, se pripravlja splošna revolucija v Rusiji, organizirana bo vstaja po vseh mestih. In zato grem tja, da se udeležim dela in boja, kajti moja misija je tu končana...“

Vse zaman. Postal je fanatik v svojih mislih in zato ne računa s položajem. Citira Lavróva, Plehánova, Marksa, govori o štrajku in etiki, tu in tam pronica celo Bakunin. Prepola navdušenja za plemenite misli noče pripoznati niti potrebe razvoja in čakanja.

„Vi obsojate našo revolucijo zaradi pomanjkanje čuta odgovornosti? Vam se zde ti boji vsi brezplodni z onim trenutkom, ko je bil oklican manifest? Tako mnogo torej zaupate v dumo in agitacijo za volitve?... Ali ne veste, da je s tako taktiko naš namen, utruditi vojsko, dosežen?“

In ko je srebal čaj, je odstavil naenkrat kozarec, potegnil je previdno po svoji bradi in mi dejal svečano:

javno trgovsko družbo, ki sestoji iz ene ali več oseb, jamčujočih za vse družbine obveznosti nerazdelno z vsem svojim premoženjem (čl. 85 in 112 trg. zak.). Nekako temu nasproti stoji tiha družba, kedar se kdo na obratu kake trgovske obrti vdeležuje samo z imovinsko vlogo ter postane s tem deležen dobička ali pa tudi izgube (čl. 250 trg. zak.). Dalje je komanditna družba, ki je pri njej eden ali več družabnikov vdeleženih le z vlogami (komanditisti), dočim drugi jamčijo z vsem svojim premoženjem (komplementerji) (čl. 150 trg. zak.). Ako so pri tej družbi vloge komanditistov v obliki delnic, tedaj govorimo o komanditni družbi z delnicami (čl. 173 trg. zak.). Družbo, ki so pri njej vsi deleži dani v obliki delnic, ne da bi družabniki jamčili osebno, nazivljemo delniško družbo (čl. 207. trg. zak.). Razen tega govori trgovski zakon tudi še o združitvah za posamezna trgovska opravila pa za skupen račun, n. pr. sindikati (čl. 266 trg. zakona).

Zadružni zakon od 9. malega travna 1873 nam podaja dve novi obliki združitve, ki pa nista izključno trgovskega značaja: pridobitvene in gospodarske zadruge z neomejeno ali omejeno zavezo njihovih članov, to se pravi, da jamčijo člani v slučaju konkurza ali likvidacije, v kolikor premoženje zadruge ne zadošča — torej le subsidiarno — z vsem svojim premoženjem odnosno s še enkrat tako visokim deležem (§ 1, 53, 76 zadr. zak.).

Toda vse te združitve ali oklepa vsa strogost zakona kakor pri delniških družbah, vsled česar jim nedostaja vsake gibčnosti; ali pa niso uporabne na gotova podjetja, zlasti ne ona, ki nameravajo napredek na tehničnem in obrtnem polju in ki pri njih nihče ne bi rad zastavljal vsega svojega premoženja. Javna trgovska ali komanditna družba n. pr. sloni na osebni jamstvu družabnikov za vse družbine obveznosti. Pri delniški družbi smejo upniki seči po premoženju, ki ga zbero vloge (delnice) vseh družabnikov. Delnica pa je danes blago, ki ž njim kupujemo, ki je danes v teh, jutri v drugih rokah, ki imajo danes visoko vrednost, jutri padejo pod ničlo, a te njihove vrednosti ponajveč niti ne odločajo družabniki sami, temveč izven njih stoječi krogi na borznem trgu. Vsled tega je bilo treba mnogo strogih zakonitih določb, ki naj kolikor mogoče odstranijo vsako zlorabo, — popolnoma izključiti je ne morejo.

Zato išče podjetnik novih združitvev z višjo prostostjo v notranjem ustroju pa brez osebnega jamstva, brez jamstva družabnikov z vsem premoženjem. Kakor pravi vladno poročilo k novemu zakonu: hočemo delniško družbo brez delnic in komanditno družbo brez osebnega jamstva! So zlasti nekatera podjetja, ki jih ni mogoče ali ne prav lahko spraviti v okvir dosedanjih združitvev, ki pa vendar brez združitve nikdar ne bi mogla stopiti na

površje ali nadaljevati svojega obrta. Vladno poročilo navaja primeroma podjetje, ki dasi izborna zasnovano in cvetoče mora prejenjati s smrtjo dosedanjega imetnika. In vendar bi se lahko nadaljevalo ter bi tudi naslednikom nosilo bogate dobičke, ako se dediči združijo v družbo, ki kakor taka nadaljuje obrat. Kolikrat n. pr. kaka patentirana iznajdba sama išče kapitala, ki bi ji pomagal izrabiti to iznajdbo. Naša trgovina globoko zdihuje vsled nedostatnosti našega konkurnega reda, ker ji drago konkurzno postopanje pojé še tisto malo imovine, ki jo zapušča kridatar. Lahko pa si je misliti, da vsi upniki združeni za svoj račun nadaljujejo obrat v plačilni stiski se nahajajočega trgovca. S tem si zagotove ne samo, da jim obstoječe premoženje ostane nedotaknjeno, temveč zadobe upanje, da podjetje prospeva ter da tem načinom pokrijejo svoje terjatve popolnoma. Zakon sam navaja še več takih primerov, ki dopuščajo uporabo novega zakona: prometna in transportna podjetja, zgradba železnic, cestnih železnic, denarni in kreditni zavodi; dalje naj navajam električne, vodne, plinove, kurilne, svetilne naprave, razne tovarne i. dr.

Praksa in potreba sta l. 1892. rodili zakon o družbi z omejeno zavezo na Nemškem; potreba je tudi pri nas, ki daje novemu zakonu življenjsko pravico. Zakon, ki še ni zapustil praga naše državne zbornice, bodi sredstvo, da se ž njim poživi trgovino in obrt. V Nemčiji so v prvem desetletji, odkar obstoji zakon, ustanovili 6200 družb s skupnim premoženjem okroglo 2282 milijonov mark. Od teh jih je 1455 prejenjalo biti bodisi vsled poteka dobe, ki je zanjo bila ustanovljena družba, bodisi da so se pretvorile v druge združitve, bodisi vsled likvidacije in konkurza. Najraznovrstnejšemu namenu služijo te družbe (po načrtu so izključeni le varovalni posli); oblika nove združitve je postala splošno priljubljena, stoji dandanes vporablja joča zlasti manjši kapital popolnoma enakopravno ob strani delniških družb, črpajočih veliki kapital. Družba z omejeno zavezo na Nemškem je živ dokaz za resnično gospodarsko potrebo, ki si je zaželela te nove oblike združitve.

Avstrijski načrt zakona se kajpada naslanja na nemški zakon — kakor vsi naši zakoni v zadnjem času, samo da prihajajo za nekaj desetletij kasneje na svetlo nego nemški. Načrt je le obrusil nekaj škrbin na nemškem zakonu, nekaj določil izpustil, nekaj pa pridejal — kakor je namreč zahteval poduk iz desetletne prakse, odkar je v veljavi zakon v Nemčiji.

Načrt ne podaja nobene definicije o družbi z omejeno zavezo. Deloma beseda že sama na sebi pove, kaj hoče; deloma pa preraznovrsten namen, ki naj mu zadošča družba, naravnost onemogočuje vsako definicijo. Le toliko izvemo, da so vse družbe z omejeno zavezo trgovske družbe v zmislu našega trgovskega zakona, ne morda obrtnega reda. Kakor take nosijo

in ko je bil ta po dolgem naporu naposled srečno izbran, se pokažejo izvoljeni možje v skupnem nastopu zbranemu občinstvu. Vsekakor originalna misel. Nato polurna debata, ali naj se kupi umrlim članom venec ali ne. Eden predlaga, da je najcenejše, če se zmoli pri odprtem grobu člana eno Češčenasi marijo. Drugemu pove nadpis na traku „katoliško društvo Straža“ premalo, kajti Dunajčanom se mora tudi povedati, da je to društvo slovensko. (Viharno pritrdjevanje.)

Po končanem uradnem delu se prične zabavni. Še bolj zanimiv kakor prvi. In presenečen sem, ko otvorijo celo ples na pravi komunistični podlagi: visokošolci in delavci, vojaki in natakariji.

Pri moji mizi sedi mlajša ženska, ki ne pleše. Vpraša me, če sem Cankarja že čital.

„O, se ga že razume, samo počasi se ga mora čitati!“

Komaj odbije ura poldne, že prihajajo v hiše cestni orglarji. Eden vrti na godbilo, drug pobira novce. Tudi danes jo je zapeljal eden na naše dvorišče.

Poznam ga po komadih, ki jih vrti na orglah, prihaja po dvakrat na teden. Najprej

igra neko prazno poskočnico. Zdi se, da sam komaj čaka na zadnji takt. Potem valček, nato marš — in zopet naprej v sosednjo hišo. Nekaj časa za tem mir.

Sedim in čitam. Kakor pravi Hamlet: besede. Iz dvorišča sèm začujem zopet orgle. Pojo lepše in veličastnejše. Piščali so nenavadno čiste. Ta prihaja komaj enkrat v mesecu. Igra celo Viljem Tela. In jaz se spominjam na Wagnerja: „Mi smo starejši in mlajši: naj ne misli starejši na-se, ampak ljubi naj mlajšega, kajti on je izvoljen, da prinese starejšemu v srce novo hrano.“

In potem zopet utihnejo ti glasovi, moji spomini pa beže nazaj k Wagnerju.

„Ali znaš lagati?“

„Ne!“

„Zapadel si, zasramovan si kakor „bogatajci“ v Angliji.“

„Nihče dostojnih ne govori več s teboj.“

Kaj pozna ta razcapani orglar te nemirne misli, to brezumno hrepenenje po nekih idejah, o katerih pravijo, da spadajo v filozofijo. Dan za dnevom prevaža svoj voz iz veže v vežo, iz ulice v ulico, išče milodarov pri dobrosrčnih in beži pred zlobnimi ljudmi. Vedno ista pot: življenje brez misli, brez načrtov. Vsaj brez

značaj polnopravnega trgovca. Knjigovodstvo pa jim zakon zaukazuje še posebej.

Najnižja osnovna glavica mora dosegati vsaj znesek 20.000 K. Na zgoraj je visokost glavnice neomenjena ter je vsled tega mogoče, da tudi za najvišje gospodarske smotre vporabimo enostavno obliko nove družbe, ne da bi bilo treba v to ravno družbo z delnicami. Kdor ve, kako dolgo časa vzame n. pr. ustanovitev delniške družbe, koliko zakonitim zahtevam je treba še prej zadostiti, ta bo tembolj vedel ceniti družbo z omejeno zavezo, ako mu povem, da je le to mogoče ustanoviti v eni uri. Treba je iti samo k notarju, tam se zapiše družabna pogodba in podpiše in nova družba je ustanovljena. Ob ustanovitvi takoj tudi ni treba mnogega kapitala. Recimo, da hočejo trije ustanoviti družbo z o. z. z osnovno glavico 20.000 kron. Eden prinese vlogo 18.000 K, drugi 1500 K, tretji 500 K. Prvi in drugi morata ob ustanovitvi vplačati vsaj četrtno osnovne vloge, torej prvi 4500 K, drugi 375 K, tretji pa 250 K, kajti manj kakor 250 kron — razen pri družbi za zgradbo železnice, kjer je 200 K najmanjši znesek — ni smeti vplačati, potemtakem je dovolj 5125 K, da je družba ustanovljena.

Vendar pa je v splošni koristi, ako tej lahki in nagli ustanovitvi družb z o. z. postavimo malo zavoro, treba je varnostnih naredb, da varujemo občinstvo pred izkoriščanjem. Saj vemo, kako se občinstvo da lahko zapeljati, ako mu razmeroma malenkostna žrtev obljublja pri našati dobiček. Ustanovitev raznih delniških družb nam je v tem pogledu jasen izgled.

Zakonodavec je skrbel za take varnostne naprave. Pred vsem, kakor že povedano, je ustanovitev družbe vezana na obliko notarskega pisma. Pogodbe pred notarjem ne morejo sklopiti ljudje, ki nimajo zbrane vse svoje pameti. S tem je dana znatna zapreka, da bi neizkušeni in nerazsodni ljudje stopali v kako družbo, ne da bi vedeli presoditi dalekosežnega pomena svojega koraka. Na drugi strani pa zamorejo pogodniki vsled jasne in določne pogodbe natančno spoznavati svoj položaj ter s tem varovati svoje koristi.

(Konec prih.)

Štajersko.

Kam plovemo?

(Iz spodnjega Štajerja).

V zadnjem času so se pojavili momenti strasti, ki nas opravičujejo do vprašanja: Kam plovemo?

Kranjska dnevnika, katerimu bi se imela prištevati merodajnost v obrambo naših koristi, sta nastopila polje, ki je liki brezdnu, v katerem mora zginiti še tista trohica gospodarskega ugleda, ki smo si ga Slovenci priborili z največjimi žrtvami.

„razdirajočih“. Zato ni težko in ne veliko. In vendar ima nekaj skupnega z življenjem največjih herojev: isti konec.

*

Ravno sem napisal gorenje besede. Rahlo trka nekdo na duri. Mirno čakam. Potrka še enkrat, ne več tako boječe.

„Kdo je?“

„Usmiljenke nabirajo za bolnike.“

Odprem. Dva obraza. Eden mlad, drugi že prileten. Pravita, da sta iz bližnje bolnice. Starejša mi ponuja neko listino.

„Sedite!“

Obe me zmedeno pogledata.

„Prosim!“

Obstali sta pri durih in se nista premaknili. Srečavamo se z očmi.

„Gospod, tega ne smemo“, pravi mlajša in povesi oči.

„Gospod, tega ne moremo“, ponovi starejša. In bila je izkušenejša od mlajše, kajti pristavila je še:

„Nama se mudi naprej!“

Vprašamo se, kaj mislita „Slov. Narod“ in „Slovenec“, da dopuščata pobijati naša gospodarska podjetja? Mislita mar, da ju bode ljudstvo slavilo in venčalo? Ne, tega si ne smeta misliti, morda pa sploh ničesar ne mislita, ampak le hrepenita po uničbi drug drugega!

S to strastjo uničita tudi ugled Slovencev, uničita to, kar so rešili naši predniki iz razvalin nekdanje Ilirije, kar so vstvarili z umnim in preudarjenim delom na gospodarski podlagi. Posledica tega boja bo prokletstvo, katero izreko naši otroci, če že ne mi sami nad njima.

Možu, kakor je dr. Šušteršič, ni narodni napredek svet. Poznamo ga še iz časov, ko je bil pri minoritskem redu, in vso dobo od tedaj do danes mu zaznamuje edino le hrepenenje po bogastvu in po časti. Dr. Tavčar pa se je ločil v svoji brezobzirnosti in nepremišljenosti od nekdanjih zaveznikov ter tako prišel na pot, kjer zgubiva še tisti svoj ugled, katerega je danes komaj deseti del prejšnje slave in ljubezni, ki so je gojili posamezni našega naroda do njegove osebe.

Ne vemo, zakaj bi morali mi obmejni Slovenci mirno trpeti na posledicah dveh v osebnih mržnjah utemeljenih nasprotstev, zakaj bi morali prenašati, da zgubiva naš narod še tisto trohico ugleda, ki si jo je sam z lastnim trudom priboril.

Čas je, da se zbero odlični možje prvaki ter poprimejo v kola zavoženega narodnega voza ter postavijo dosedanja voznika tja, kjer nam ne moreta več škodovati, sicer bo prepozno — in mi plovemo v morje pozabljivosti in propada naroda!

P.

Iz Štajerskega. Z novim letom je začela „Domovina“ v Celju izhajati na teden trikrat. — To veselo dejstvo pomeni gotovo napredek, ki se ga veselimo vsi, katerim je mar slovenska stvar na Spodnjem Štajerskem. Kaj pomeni „Domovina“ za Slovenstvo na Štajerskem, to ve ceniti dovolj visoko le tisti, kdor je zasledoval naš boj zlasti zadnja leta, kdor je zasledoval oni vroči boj in napredek naše slovenske misli v osrčju našem, v našem Celju. Da pa je „Domovina“ ravno v najnovejšem času ubrala mnogo odločnejšo pot, da je poglobila svoje delo, ko ne išče in napada samo sovraga v tujih vrstah, ko razkriva tudi rane in gnjilobo v lastnem narodnem življenju — ki mu hoče dati z neizprosno, pravično samokritiko boljše, zdravejše podlage — to veselo dejstvo moramo še posebej prav iz srca pozdravljati! — Nekaj pa je, kar pri vsem tem, da se je „Domovina“ z novim letom povečala, vzbuja človeku, ki pozna naše razmere na Štajerskem, neprijetne, upravičene pomisleke! Komu, katerim slovenskim slojem je namenjena „Domovina“? Ali smemo pričakovati in tirjati od našega slovenskega kmeta, da si bo naročal in čital list, političen list, ki ga stane na leto 12 K in je za priprostega človeka v marsičem težko ali pa sploh neumljiv — vobče pa sploh prirobnemu človeku nudi relativno malo tega, kar njega zanima in mu koristi. In kar pustiti vse široke mase našega ljudstva na Štajerskem drugim, pa vendar tudi ne moremo in ne smemo. Lastniki „Domovine“ so storili gotovo velik korak naprej, ko so list razširili. Vsekakor je to napredek, ali ta napredek je brezpomemben, ničev, rekli bi skoro škodljiv — ako ne store zajedno še drugega koraka, da namreč izdajajo še tedensko ali pa štirinajst dneвно ljudsko prilogo svojemu listu, na katero bi se bilo morda mogoče naročiti tudi posebej. V svoje vrste moramo pritegniti vse široke mase našega ljudstva, dokler je še čas. V poljudnih sestavkih, v poljudni obliki moramo širiti izobrazbo med ljudstvom, mu nuditi zdrave hrane v takem ljudskem, kmetsko-stanovskem listu za mal denar. — To v blagohoten nasvet in v pomislek vsem onim, ki v tem odločajo.

I. P.

Iz Slovenskih Goric. Strast osebnega preganjaja mesto gojitve prave politike ne občutimo nikjer tako silno in očividno, kakor ravno v naših obmejnih krajih. Zadnja „Domovina“ ima popolnoma prav, če piše: Dajte ljudstvu jasne pojme pomena narodnega boja, prepričajte ga o potrebi narodnega mišljenja. Med narod z zdravimi idejami, a skupno brez vsakovrstne strankarske primesi, edino delo za napredek in svo-

bodo. Proč s priliznjeno hinavsko krinko! Treba je boja na celi črti, organizacije vsestransko. Moči se lomijo in kršijo, lomi in krši se narod sam! Naši, napredni in klerikalni krogi, ki hočejo drug drugega prekositi v narodnosti, pa tega ne uvidijo?

Učitelji iz laškega in celjskega okraja. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj s sedežem v Celju je imelo pred kratkim svoje glavno zborovanje, katerega se je udeležilo nad trideset oseb. Važna je sledeča resolucija, katero je sprejelo zbrano učiteljstvo z ozirom na novi šolski in učni red: „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj izjavlja, da ne vidi v novem šolskem in učnem redu določb, ki bi podelile vsemu šolstvu tisti napredek, ki se sme dandanes pričakovati, pač pa je mnenja, da nudijo te odredbe učiteljstvu in vsemu šolstvu mnogo nedostatkov in nepravil.“ — Društvo je imelo v minulem letu 85 članov, 214 K dohodkov in 202 K 97 v. stroškov. V odbor so bili voljeni: predsednik Gradišnik A., Petriček A., Wudler R., Žižek Bogdana, Žagar I., Vrečer R., Černej Lj., Kranjc Fr. — Prihodnje zborovanje se vrši na Svečnico v Celju ob pol 12. uri predpoldne.

Narodna godba v Celju je priredila minulo nedeljo glasbeno prireditev, ki jo prištevajo najboljšim, kar jih je kdaj čulo Celje. Obžalovati je le, da je za to godbo med občinstvom premalo zanimanja. Zlasti oddaljeni so jej priprostejši sloji. Godba je koncertirala pri pogrnenih mizah v veliki dvorani Narodnega Doma.

Pletarstvo. S 1. jan. 1906. se je ustanovil pri Sv. Barbari v Haložah „Potovalni pouk za pletarstvo“. Poučuje se po 8 ur na dan deset šoli odraslih dečkov do 30. junija. Več učencev se ne sprejme. Pač pa lahko vstopi na eventuelno izpraznjeno mesto vsak čas novinec. Izdelujejo se v prvi vrsti razni jerbasi za domačo porabo in za razpošiljevanje sadja, narejali se pa bodo tudi tukaj večji in manjši kovčegi, koši, mizice za cvetlice, stoli, naslanjači in najrazličnejša druga pletenina iz vrbe, rogoza in trstikovine. Vodstvo potovalnega pouka opozarja tem potom na ta posebno za Štajersko prepotraben zavod slavno občinstvo in razne trgovce ter je vabi, da store pravočasno svoja naročila.

Štrajk v Trbovljah. Blizu tri tisoč rudarjev je stopilo v štrajk zaradi slabih plačilnih razmer. V bližnjih rudokopih so dozdej še vsi delavci na svojem mestu. Miru ni kalil v Trbovljah nihče, vodstvo podjetij je odklonilo zahteve stavkujočih. Ti so organizirani v socialno-demokratsko stranko.

Koroško.

Učiteljski dom v Celovcu. Slovenski rodoljubi so naprošeni, da bi hoteli prispevati za učiteljski dom v Celovcu.

Družba sv. Mohorja. Mesto ravnatelja Š. Janežiča, ki je deloval 33 let v društvenem odboru, je izvoljen v odbor Mohorjeve bratovščine celovski odvetnik dr. Janko Brejc. Podpredsednikom je izvoljen kancelar Janez Vidovic, blagajnikom znani zgodovinar prof. Jožef Apih.

Slovenska zmaga. Pri volitvi za komisijo v svrhu določbe osebno-dohodninskega davka v Beljaku je zmagal v tretjem razredu župnik Gregorij Einspieler iz Podklostra. Vsled tega v nemških krogih primerna razburjenost.

Iz Loč. Bekštajnska posojilnica ima na svečnico svoj občni zbor. Na dnevnem redu je volitev ravnateljstva, potrditev računskega zaključka in razdelitev čistega dobička.

Rokovnjači na Koroškem. Podružnica Ciril Metodove šolske družbe v Globasnici namerava uprizoriti Jurčič-Govekarjeve Rokovnjače, čim prej ji bo to mogoče.

Davek. Cela Koroška plačuje 3,468.790 K letnega davka, torej na vsako glavo 7 K 20 v.

Prebivalstvo. Koroška je štela 1869. leta 337.694 prebivalcev; 1880. l. 348.730 preb. 1890. l. 361.008 preb. Samostojnih kmetij šteje Koroška do 30.000. Slovenski živeli znatno nazadnje. Leta 1880. je prišlo na 10.000 prebivalcev 2972 Slovencev, deset let kasneje komaj še 2838! Na vsakih deset tisoč ljudi je imela dežela 1890. leta 2626 takih, ki niso znali niti čitati niti pisati, a so odrasli že šolam.

Primorsko.

Novi goriški nadškof. Bivši dvorni kaplan in sedanji kanonik v Gorici dr. Frančišek Sedej, rojen Slovenec, je imenovan za nadškofa.

Nastop novega policijskega svetnika v Trstu. Pretečeno nedeljo je nastopil novi tržaški policijski svetnik svoje mesto. Kakor smo že poročali, je bil Busich odstavljen in mesto njega poslan okrajni glavar iz Voleske-Opatije, dr. Alfred Manussi. O priliki nastopa svoje nove službe je imel ta daljši nagovor na uradniško osobje, v katerem je govoril tudi o potrebi reorganizacije tržaške policijske službe. Nato so mu bili predstavljeni posamezni uradniki. Novi policijski svetnik je imel nato še poseben nagovor na inspektorja straže in na policijske agente. — Alfred Manussi je rojen leta 1863. na Dunaju, kjer je obiskaval terezianum in pravno fakulteto dunajske univerze. Leta 1884. je stopil pri namestništvu v Trstu v politično službo, je bil od tedaj pri mnogih okrajnih glavarstvih v Istri, dokler ni prišel zdaj zopet nazaj v Trst. Manussi ima več tu- in inozemskih odlikovanj in je poleg drugega še ritmojster pri 6. domobranskem ulanskem polku.

Za okrajnega glavarja v Voloskem je imenovan baron Artur Schmidt-Zabierow ki je bil doslej tam okrajni komisar.

Jadranska banka. Jadrska banka v Trstu je zvišala svojo osnovno glavnico za milijon kron (od 2 na 3), in kakor trdijo nekateri listi, jo hoče zvišati na sedem milijonov kron. Jadrska banka ustanovi kmalu svojo podružnico na Dunaju.

Zakon za regulacijo plač učiteljstva na Goriškem je cesar potrdil.

V Batujah p. Črniče na Vipavskem je dobiti še precej izvrstnega vina po zmernih cenah. Kupecem gre tamošnje „Vinarsko in sadjarsko društvo“ zelo rado na roko.

Tovorni promet s Trstom je zaradi delavske stavke in vsled tega provzročeni razmer zopet ustavljen. Sprejemajo se le živali, pivo, tobak in lahko pokvarljajoče se blago.

Doma in drugod.

Josip Stritar. Letos praznuje slovenski pisatelj Josip Stritar svojo sedemdesetletnico. Ob tej priliki ga imenuje mesto Ljubljana svojim častnim meščanom. Pripravljajo se tudi druge korporacije, da proslave ta dogodek na primeren način. Slovensko akademsko društvo „Slovenija“ priredi na čast slavljenca v dunajskem Kursalonu Stritarjev večer, pri katerem sodelujejo razni umetniki. Otvoritveni govor je prevzel dr. Iv. Prijatelj.

Deželno uradništvo. Tajnik II. vrste Fr. Uršič je imenovan za tajnika I. vrste, Fr. Korošec pa za tajnika II. vrste, nadinženir Iv. Sbrizaj za definitivnega nadinženerja, inž. Iv. Zajec za definit. inženerja I. vrste, V. Skaberne za inženerja II. vrste, K. Sturm pa za definit. adjunkta.

Glasbena Matica v Ljubljani je žela novih triumfov. Spravila je na koncertni oder slavnoznano delo italijanskega skladatelja Enrica Bossija „Canticum canticorum“ („Visoko pesem“). Besedilo je vzeto iz Salomonove „visoke pesmi“, v prelestnih barvah nam slikajoče ljubezen med ženinom in nevesto. Cerkveni učenjaki dajejo tej pesmi povsem erotične vsebine pomen, kakor da nam prestavlja Kristovo ljubezen do svoje neveste — cerkve. To razlago si je prisvojil tudi glasbeni talent Bossijev vporabljač v svojem delu dva motiva: stari hebrejski (sovražen) se bojuje proti Kristovi cerkvi („Glej tu angeljska je hrana...“), dokler se končno slednjemu zmagojočemu ne prilagodi. Kompozicija je moderna, izkoriščajoča vsa sredstva kontrapunkta, zahteva nadnavadnih zmožnosti in moči od vseh sodelujočih, zlasti od orkestra. Ni pa nam treba navajati, da so bili vsi kos svoji nalogi; oba solista (gospa Kury-jeva in g. Ouřednik), 140 članov broječ mešani zbor ter s člani Glasbene Matice pomnoženi vojaški orkester — vsi skupaj so nam pod umetniško globoko premišljenim vodstvom mojstra Hubada podali enotno, umetniško zaokroženo delo. Oba koncerta sta bila prav dobro obiskana, drugi koncert

nam je dal pretežno večino obiskovalcev z de-
žele. Tako je prav. Koncerte Glasb. Matice bi
moral hoditi poslušati, kdor le moreš. Izobražen
človek mora imeti dandanes vsaj toliko glas-
bene izobrazbe, kolikor mu podajeta ljudska in
srednja šola splošne izobrazbe. Dolžnost „Ma-
tice“ je, da skrbi za to izobrazbo. To svojo
dolžnost vestno izpolnjuje s svojo glasbeno šolo,
z izdajo muzikalij, s prirejanjem koncertov. Ali
ravno glede koncertov sem mnenja, da nikari
jih omejiti na „višjih deset tisoč“. Dasi so ti
dandanes še v prvi vrsti potrebni izobrazbe,
vendar je mnogo zaslužnejše in hvaležnejše delo,
ako nudimo to izobrazbo preprostemu ljudstvu,
širšim množicam. Tu počivajo naši kapitali, naši
talenti. Treba jih samo dvigniti. In ako smo ob
takem koncertu za ljudstvo samo peterim vzbu-
dili zanimanje za glasbo in glasbeno umetnost,
storili smo več, kakor če celo leto pojemo in
trobimo gluhim ušesom. Zatorej: od vsakega
koncerta enega ljudstvu! Dr. Ravnihar.

Dvajsetletnica Danilove. Hvaliti vrline
slovenske igralko-umetnice Danilove, bi bilo
odveč. Vsak obiskovalec ljubljanskega gledališča
jo pozna kot steber naše drame. Gospa Dani-
lova je edina slovenska igralka, ki je ostala pri
domačem odru in ni šla za srečo in uspehi po
tujem svetu. O priliki dvajsetletnice sodelovanja
pri slovenski drami ji je dovolila intendantca
časten večer. V ta namen si je izbrala Danilova
Tolstega dramo Moč teme, v kateri je nastopila
v ulogi Anisije z največjim uspehom. Slavljenska
je bila ves večer predmet živahnim in pristranim
ovacijam.

Julij Betetto. Mladi slovenski umetnik
Julij Betetto je žel na ljubljanskem odru kot
Gašpar v Weberjevem Čarostrelcu najlepši
uspeh. Občinstvo se mu je za krasno petje vi-
harno zahvaljevalo. Betetto je prejel med pred-
stavo velik lovorjev venec, sveže cvetice in s
srebrom okovano palčko.

Shod državnih uradnikov se vrši jutri
v nedeljo 28. t. m. v Mestnem Domu v Ljubljani.

Draginjska doklada kranjskemu učiteljstvu, za katerega se je izrekel kranjski de-
želni odbor kot nekako predhodnico splošnemu
zvišanju učiteljskih plač, je še vedno na stopnji
poizvedovanja in se silno počasi rešuje.

Revizija liberalnega programa. Kakor
nam poročajo, naj se napovedani revizijski shod
slovenske liberalne stranke sploh ne vrši. Ako
so si mislili pod revizijo stranke vsakotedenske
večere v gostilni pri Roži v Ljubljani, Židovske
ulice, bi to vsekakor lahko tudi javno povedali.
Eden ali dva taka žurfiksa sta že bila, vendar
pridejo njega udeleženci pri vprašanju o važnih
političnih vprašanjih, ki so jih tam obravnavali,
v zadrego.

Akademija. Minolo soboto je predaval v
Ljubljani dr. Vlad. Ravnihar „o družbah z ome-
jeno zavezo“. Pri nas se baš izdeluje tozadevni
zakon po nemškem vzgledu, kjer je le-ta že
dolgo upeljan. Predavatelj je povdarjal važnost
takih družb zlasti za nas Slovence. Žal, da je
slušalo tako malo slušateljev njegovemu korist-
nemu predavanju, z malimi izjemami samo di-
jaštvo. Želeti bi bilo, da si izbere to delavno
društvo v svojo korist hvaležnejše snovi za pre-
davanja. Vsak predavatelj zasluži za svoj trud
gotovo več hvaležnosti. In to se ve že v naprej,
kaka snov pri nas — vleče. Le žal, da je tako.

Opazovalka.

Odkod velika učenost? Kaj hočemo dru-
gega, kakor obžalovati, če nam je dokazano, da
smo ignorantje? Preostane nam samo še zahva-
liti se svojim učiteljem za njih pouk, ki je prišel
— in tega ni obžalovati — prepozno! Slovenski
Narod se je potrudil, poučiti nas o diploma-
tičnih dokumentih in je storil to 23. t. m. Du-
najska Arbeiter-Zeitung pa je izdala tako po-
jasnilo že 4. t. m. Slovenski Narod bi bil torej
lahko brez skrbi, ker če ne prej, smo znali vsaj
s tem dnem — torej dobrih 19 dni pred „Na-
rodovo“ instrukcijo — kaj so bele, rdeče, zelene
knjige. Arbeiter-Zeitung piše namreč: Diese
Bücher sind Sammlungen diplomatischer Akten-
stücke... und werden nach der Farbe des
Umschlages benannt. Tri tedne potem
pa prihaja „Slovenski Narod“ in poučuje: Take
zbirke diplomatičnih dokumentov se imenujejo

zgolj po barvi ovitka... Fatalno na vsak
način, samo ne za — nas.

Sesto lekarno v Ljubljani otvori mag.
farm. g. Andr. Bohinc, in sicer na vogalu ob
Bleiweisovi, Rimski in Tržaški cesti.

Na Jesenicah je izvoljen za župana trgo-
govec g. A. Trevn.

Velik požar na Jesenicah. Pri nedelj-
skem požaru v tovarni Kranjske industrialne
družbe je zgorela skoro tretjina vse tovarne.
Zgorela je žičarna, cinkarija, tovarna žeblijev in
vse velikanske zaloge s približno 180 vagoni
žeblijev. Nad dvesto dragih strojev in transmi-
sijonov je uničenih in zaradi velikanske vročine
deloma raztopljenih. Zdaj so se pokazale že tudi
posledice ognja. V ponedeljek zjutraj je
bilo že 400 do 500 delavcev brez dela
in zaslužka in minolo bo mnogo mesecev,
predno bo tovarna popravljena. Za te reveže
bo na vsak način treba nekaj storiti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani
je imela dne 10. januarja 1906. ob 3. uri po-
poludne svojo 167. vodstveno sejo v družbinih
prostorih v „Narodnem domu“. Navzočni: Tomo
Zupan (prvomestnik), Dr. Drag. vitez Bleiweis-
Trsteniški, Aleksander Hudovernik (blagajnik),
Dr. Ivan Svetina, Ivan Šubie in Anton Žlogar
(tajnik). Svojo odsotnost so opravičili: podpred-
sednik Luka Svetec, odbornik Dr. P. Turner in
nadzornik Anton Svetek. Prvomestnik Tomo
Zupan otvorivši sejo naznanja, da je odstopil
dosedanji glavnik-odvetnik Dr. Ivan Milan
Hribar. Izrekla se mu je vodstvena zahvala. Ob
enem predstavlja novega glavnik, c. kr. no-
tarja Aleksandra Hudovernika. Sklenilo se je,
da se od sedaj naprej na podlagi § 18 družbinih
pravil kliče na vodstvene seje tudi višji učitelj
s Huma ob Ormožu Anton Porekar. Učiteljsko
društvo za ormoški okraj ga je namreč kakor
svojega predsednika poverilo v to, da prevzame
mesto svetovalca v družbinem odboru. Potem
ko so se rešile razne prošnje za podpore kakor
tudi računi glede vzdrževanja družbine šole v
Št. Rupertu ob Velikovem in se je vodstvo ob-
vestilo o došlih vlogah, sklenilo se je še, da se
v najkrajšem času nabavijo novi družbini nabi-
ralniki. Na to je prvomestnik zaključil sejo ob
1/2 7. uri zvečer. — Vodstvo družbe sv. Cirila in
Metoda. V Ljubljani, dne 13. januarja 1906.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani
opozarja na pivo, ki se vari v pivovarni g. Auer-
jevih dedičev v Ljubljani v korist naše družbe.
To pa zato, ker razni gg. gostilničarji sklepate
sedaj nove pogodbe glede zalog piva. Na to pivo
bodite opozorjene vse naše podružnice, vsa dru-
štva in vsi somišljeniki. Svoji k svojim! —
Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljub-
ljani, dne 12. januarja 1906.

Sovražnik svojega ljudstva. Tako je na-
slov Henrik Ibsenovi drami, ki jo obetajo vpi-
zoriti na ljubljanskem odru dne 30. t. m. Želeti
je, da si ogledajo in premislijo to pred-
stavo vsi takozvani voditelji sloven-
skega ljudstva!

Štrajk zdravnikov. Na Niževavstrijskem
so sklenili občinski zdravniki vstopiti s 1. fe-
bruarjem v štrajk ali vsaj v pasivno rezi-
stenco, če jim dežela ne pobotlja plač. Za
zdravniško preiskavo po odgonu domov poslanih
dobe 36 v. frizer pa, če postrizže tem lase, 40 vin.

Grof Sternberg je obljubil predavati v
dunajskem društvu Zion o — židovskem vpra-
šanju. Vsaj graška Tagespošta poroča tako.

Poslano.*

Dr. Ivanu Tavčarju, odvetniku v Ljubljani.

Vsled nekvalifikovanih napadov, s katerimi
me je žalil dr. Ivan Tavčar v „Slovenskem Na-
rodu“, smatram za svojo dolžnost, pokazati tega
moža javnosti v pravi luči.

Lanskega leta me je „Slovenski Narod“
dvakrat neosnovano napadel. Obakrat sem stavil
dr. Tavčarja na odgovor in obakrat je izjavil, da se
je dotični napad na mojo osebo izvršil brez njegove
vednosti, ter mi je zagotovil, da je vse potrebno
ukrenil, da se taki napadi ne bodo več po-
navljali.

Letos me je napadel „Slovenski Narod“
dne 3. januarja, na kar sem se podal dne 4./1.
in ker ga tega dne nisem dobil, dne 5./1. 1906
k dr. Tavčarju v spremstvu priče.

* Za vsebino tega članka je uredništvo le toliko
odgovorno, kolikor določa zakon.

Dr. Ivan Tavčar je zopet izjavil, da je
članek z dne 3./1. brez njegove vednosti prišel
v „Slovenski Narod“.

Dr. Tavčar je pri tej priliki izjavil, da je
pripravljen vzeti vsako izjavo za „Slovenski
Narod“ od mene v obliki, kakor mu je izročim.

Jaz sem na to izročil dr. Tavčarju izjavo,
katero sem imel že sestavljeno, on jo je sprejel
ter mi zagotovil, da pride tudi v tej obliki v
„Slovenski Narod“.

Dne 8./1. t. l. je prinesel „Slovenski Narod“
dotično izjavo.

A dr. Ivan Tavčar je izpustil zadnji odstavek
dotične izjave, ki se je glasil:

„Sedaj pa naj presoja slavno občinstvo, v
koliko da so osebni napadi v uvodnem članku
„Slovenskega Naroda“ z dne 3./1. t. l. na moj
ugled kot advokat in na mojo osebno čast
utemeljeni.“

Ta zadnji odstavek je imel namreč namen,
opozoriti slavno občinstvo na krivico, katera se
mi je storila.

In ta zadnji odstavek je dr. Tavčar izpustil
vkljub dani obljubi.

Iz tega se razvidi, koliko da velja dr. Tav-
čarjeva obljuba in beseda!

Dr. Tavčar me je sedaj vnovič napadel v
„Slovenskem Narodu“ in mi skušal krasti mojo
čast pod zlobno izmišljeno pretvezo, da stojim
jaz za nekim člankom v „Našem Listu“.

Z ozirom na kruto žaljenje nisem mogel
sedaj z dr. Tavčarjem več osebno občeati.

Naprosil sem torej dva gospoda častnika,
katera sta se podala k dr. Tavčarju in sta
ga pozvala, da imenuje tudi on dva zastopnika
in da mi da za storjeno žaljenje primerno za-
doščenje.

Dr. Tavčar je pa izjavil, da ne imenuje
nobenih zastopnikov in da ne da nobenega za-
doščenja.

Vsled tega je postal dr. Tavčar po pojmu
vsakega kavalirja za satisfakcijo nezmožen.

Radi tega pa tudi jaz z ozirom na svojo čast
ne morem z dr. Tavčarjem več občeati, temmanje
pa z njim polemizirati in mu odgovarjati na nje-
gove neutemeljene napade, ker me dr. Tavčar
sploh ne more več žaliti.

Da pa ne tiram dr. Tavčarja pred porotnike,
temu je pa povod to, da se je pred pričo izjavil,
češ, „kje je mogoče spraviti v Ljubljani skupaj
porotniško klop, ki bo mene obsodila.“

Dr. Josip Furlan,
odvetnik v Ljubljani.

Ljudska izobrazba.

(Dalje.)

Srbi. Malone v istem času kakor Hrvatje so za-
pustili tudi Srbi svojo zakrpatko pradomovino
Veliko ali Belo Srbijo, ko jih je poklical bizan-
tinski cesar Heraklej na pomoč zoper divje
Obre. Tako so prišli v svojo sedanjo domovino,
pregnali sovražne Obre ter se naselili takraj
Dunava ob rekah Drina, Bosna in Vrbas, a pri-
poznati so morali i Srbi bizantinsko nadoblast.
Več stoletij so se vojskovali z Bizantinci in Bol-
gari za samostanost svoje kneževine, ki je ob-
segala Srbijo in Bosno. Neodvisne jih je storil
še le njih slavni knez Stjepan Bogislav v
letu 1040. Njegov sin Mihael se je že ime-
noval kralj srbski; v znak tega dostojanstva mu
je poslal papež Gregorij VII. — podobno kakor
smo čuli prej o hrvatskem kralju Zvonimiru —
svoje priznanje. Najslavnejšega kralja pa so
imeli Srbi v štirinajstem stoletju v osebi Stje-
pan Dušana, ki je razširil svojo kraljestvo
celo v Makedoniji in se nazadnje imenoval car
srbski. Pod njegovimi nasledniki je pričela pe-
šati moč Srbske, dokler se je niso polastili
Turki po nesrečni bitki na Kosovem polju leta
1389, v kateri je padel zadnji srbski car Lazar.
Bolgari.

Ti izprva niso bili slovanske krvi, ampak
finsko-tatarskega rodu. Iz Azije prišedši so pod-
jarmili slovanske razrode, ki so bili naseljeni
po sedanji Bolgariji. Tamošnjim Slovanom so
sicer vzeli državno samostanost, a njih narod-
nosti in izobraženosti jim niso mogli uničiti. Ker
so prišli v razmeroma majhnem številu, so spre-
jeli njih slovanski jezik in naobraženost. Nepre-
nehoma so napadali odtod Grke, na zahodu pa
razširili svojo oblast prav do srbske meje. Bi-
zantinski cesarji so se z njimi pogostoma boje-
vali. Carju Janezu Dzimiskeju se je prvemu
posrečilo, jih premagati in jim usiliti bizantinsko
nadoblast. Nesrečna je bila bitka na gori Bela-
šici leta 1014, v kateri je bil premagan bol-
garski car Samuel. Ko so se Bolgari zopet osvo-
bodili bizantinske nadoblasti, so se združili z

Vlahi v eno državo. Ta skupna bolgarsko-vlaška država pa se je ohranila le nekoliko časa. Pozneje so podjarmili Bolgare Turki.

Sploh so se razširili Slovani po velikem delu Balkanskega poluotoka. Naselili so se tudi po sedanjem grškem kraljestvu. Pomešali so se z Grki in tako najdemo še dandanes po Grškem več slovanskih imen za gore, reke in selišča. Tako niso torej sedanji Grki pravi potomci starih Helenov, ampak so mešan narod.

Poljaki.

Poljaki ali Polci imenovani so se naselili ob srednji Visli. Pripovedka poroča, da so si izvolili knezom v devetem stoletju nekega kmeta Piasta, čegar potomci so gospodovali Poljakom nad petsto let in sicer od leta 840 do 1370. Z desetim stoletjem pričeni so se morali boriti Poljaki z nemškimi vladarji, ki so jim hoteli uničiti ti njih državno samostalnost. Cesar Oton I. je premagal izmed nemških vladarjev prvi poljskega kneza Mečislava I. in ga prisilil, priznati nemško nadoblast. Takrat se je tudi jelo širiti krščanstvo med Poljaki. Mečislavova žena Dubravka je pridobila svojega moža za krščansko vero leta 995. Tako se je v kratkem razširilo krščanstvo med Poljaki. Mečislavov sin Boleslav Hrabri, ki je vladal okoli leta 1000, je napadel Češko in podjarmil Krakovo, Šlezijo, Moravsko in Slovaško. Odslej je bilo Krakovo glavno mesto poljskega kraljestva. Srečno se je tudi bojeval z nemškim cesarjem Henrikom, II. s katerim se je naposled pogodil v Budišinu in dobil Lužice. Enako srečen je bil v vojski z Rusi, ki jim je vzel več pokrajin. Njegova država je segala najzadnje od Karpatov do Baltskega morja in od Labe do Dnjepra. Ker je ustanovil že

cesar Oto III. več škofij in nadškofij v Gnezd, je izpodrinila krščanska vera vse malike, katere so sežgali ali pa potopili v vodi, kakor pripovedujejo stare poljske narodne pesmi. Po smrti Boleslava Hrabrega je slabela poljska nadoblast vsled notranjih borb. Mečislav II. ni mogel ohraniti vseh po očetu pridobljenih dežel in je moral naposled priznati celo nemško nadoblast. Šele Boleslav II. je zopet povzdignil propadlo poljsko državo pričetkom dvanajstega stoletja, a le malo časa, ker je razdelil prav kmalu vso državo med svoje štiri sinove.

(Konec prih.)

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini. 11

Benedikt Sachsels, Lobes 369. Pošta Pízen, Češko.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 4

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

Odlikovana
v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.

Patentirana
v 80 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Prisni tropinec in slivovko

iz znane žganjarne VIANELLI & RETTI v Rovinju, Istra prodaja in razpošilja prosto na vse železniške postaje

Lucijan Kovačič pri Sv. Luciji ob Soči.

Lavrenčič & Domicelj

Ljubljana, Dunajska cesta št. 32

Žitna in komisijska trgovina, razna zastopništva, reklamacijska pisarna za železniške voznine.

Samo
6
dni

Jz Havre
v
Newyork

vozi zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekmorske družbe. Edina najcenejša in najkrajša črta čez

Pariz in Havre v Ameriko.

Prosta dobra hrana z vinom vred že od Bazela naprej. Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za to črto edino koncesijonirana potovalna pisarna

Ed. Šmarda
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse boleti na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleničic (1 ducat)	5.— K	48 stekleničic (4 ducate)	16.— K
24 stekleničic (2 ducata)	8.60 „	60 stekleničic (5 ducator)	18.— „
36 stekleničic (3 ducate)	12.40 „	Manj od 12 stekleničic	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi v pravi sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste slin ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsnih in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h; 6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Priporočajte povsod „Naš List“!

5 kron in več zaslužka na dan

Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi.

Družba pletilnih strojev
za domače delavce

Tom. H. Whittick & Co

Praga, Petrske námesti 7.—254.

Jos. Adamič

vrvarna

Domžale, Kranjsko

Izdelovalnica vsakovrstne špaje, šrang, konjskih uzd, gurtov, vrvi itd. po najnižjih cenah.

Anton Lenček

krčmar v Trstu

priporoča svojo gostilno, postreže vedno s svežim pivom, pristnim vinom ter gorkimi in mrzlimi jedili. Vedno točna in solidna postrežba.

Osteria Al Gallo
Frattelli Lenček
Piazza caserma 5, Trst.

Zahtevajte „Naš List“
v javnih lokalih!

Jane Stare
sitar, pishtar, zlatar
Ljubljana, Breg št. 20

se priporoča p. n. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela v mestu kakor zunaj pri dobri, solidni izvirnosti in primernih cenah.